

Ole Lukøie

Hans Christian Andersen (1805-1875)

Udgivet 1842

Ole Lukøie

I hele Verden er der ingen, der kan saa mange Historier, som Ole Lukøie! - Han kan rigtignok fortælle!

Saadan ud paa Aftenen, naar Børn sidde nok saa net ved Bordet, eller paa deres Skammel, kommer Ole Lukøie; han kommer saa stille op ad Trappen; for han gaaer paa Hosesokker, han lukker ganske sagte Døren op og fut! saa sprøiter han Børnene sød Mælk ind i Øinene, saa fiint, saa fiint, men dog altid nok til at de ikke kunne holde Øinene aabne, og derfor ikke see ham; han lister sig lige bag ved, blæser dem sagte i Nakken, og saa blive de tunge i Hovedet, o ja! men det gjør ikke ondt, for Ole Lukøie mener det just godt med Børnene, han vil bare have at de skulle være rolige, og det ere de bedst, naar man faaer dem i Seng, de skulle være stille, for at han kan fortælle dem Historier. -

Naar Børnene nu sove, sætter Ole Lukøie sig paa Sengen; han er godt klædt paa, hans Frakke er af Silketøi, men det er ikke mueligt at sige, hvad Couleur den har, for den skinner grøn, rød og blaa, alt ligesom han dreier sig; under hver Arm holder han en Paraply, een med Billeder paa, og den sætter han over de gode Børn, og saa drømme de hele Natten de deiligste Historier, og een Paraply har han, hvor der slet intet er paa, og den sætter han over de uartige Børn, saa sove de saa tosset og har om Morgenen, naar de vaagne, ikke drømt det allermindste.

Nu skulle vi høre, hvorledes Ole Lukøie i en heel Uge kom hver Aften til en lille Dreng, som hed Hjalmar, og hvad han fortalte ham! Det er hele syv Historier, for der er syv Dage i en Uge.

Mandag.

»Hør nu engang!« sagde Ole Lukøie om Aftenen, da han havde faaet Hjalmar i Seng, »nu skal jeg pynte op!« og saa blev alle Blomsterne i Urtepotterne til store Træer, der strakte deres lange Grene hen under Loftet og langs med Væggen, saa hele Stuen saae ud som det deiligste Lysthuus, og alle Grene vare fulde af Blomster, og hver Blomst var smukkere end en Rose, lugtede saa deilig, og vilde man spise den, var den sødere end Syltetøi! Frugterne glindsede ligesom Guld og saa vare der Boller der revnede af Rosiner, det var mageløst! men i det samme begyndte det at jamre sig saa forskrækkeligt henne i Bordskuffen, hvor Hjalmars Skolebøger laae.

»Hvad er nu det!« sagde Ole Lukøie og gik hen til Bordet og fik Skuffen op. Det var Tavlen, som det knugede og trykkede i, for der var kommet et galt Tal i Regnestykket, saa det var færdigt at falde fra hinanden; Griffelen hoppede og sprang i sit Seglgarnsbaand, ligesom den kunde være en lille Hund, den vilde hjælpe paa Regnestykket, men den kunde ikke! - Og saa var det Hjalmars Skrivebog, som det jamrede sig inden i, o det var ordentligt fælt at høre! langs ned paa hvert Blad stode alle de store Bogstaver, hvert med et lille ved Siden, en heel Række ned ad, det var saadan en Forskrift, og ved den igjen stode nogle Bogstaver, der troede de saae ud lige som den, for dem havde Hjalmar skrevet, de laae næsten ligesom om de vare faldne over Blyants-Stregen, hvilken de skulde staae paa.

»See, saadan skulde I holde Eder!« sagde Forskriften, »see, saadan til Siden, med et rask Sving!«

»O, vi ville gjerne,« sagde Hjalmar's Bogstaver, »men vi kunne ikke, vi ere saa daarlige!«

»Saa skal I have Kinderpulver!« sagde Ole Lukøie.

»O nei!« raabte de, og saa stode de saa ranke at det var en Lyst!

»Ja nu faae vi ikke fortalt Historier!« sagde Ole Lukøie, »nu maa jeg exersere dem! een to! een to!« og saa exerserede han Bogstaverne, og de stode saa ranke og saa sunde som nogen Forskrift kunde staae, men da Ole Lukøie gik, og Hjalmar om Morgenens saa til dem, saa vare de lige saa elendige som før.

Tirsdag.

Saasnart Hjalmar var i Seng, rørte Ole Lukøie med sin lille Troldsprøite ved alle Møblerne i Stuen og strax begyndte de at snakke, og Allesammen snakkede de om dem selv, undtagen Spytebakken, den stod taus og ærgrede sig over, at de kunde være saa forfængelige, kun at tale om dem selv, kun at tænke paa dem selv og slet ikke at have Tanke for den, der dog stod saa beskeden i Krogen og lod sig spytte paa.

Der hang over Komoden et stort Maleri i en forgyldt Ramme, det var et Landskab, man saa høie gamle Træer, Blomster i Græsset og et stort Vand med en Flod, der løb om bag Skoven, forbi mange Slotte, langt ud i det vilde Hav.

Ole Lukøie rørte med sin Troldsprøite ved Maleriet og saa begyndte Fuglene derinde at synge, Træernes Grene bevægede sig og Skyerne toge ordentlig Flugt, man kunde see deres Skygge hen over Landskabet.

Nu løftede Ole Lukøie den lille Hjalmar op mod Rammen, og Hjalmar stak Benene ind i Maleriet, lige ind i det høie Græs og der stod han; Solen skinnede mellem Træernes Grene ned paa ham. Han løb hen til Vandet, satte sig i en lille Baad der laae; den var malet rød og hvid, Seilene skinnede som Sølv og sex Svaner alle med Guld kroner nede om Halsen og en straalende blaa Stjerne paa Hovedet, trak Baaden forbi de grønne Skove, hvor Træerne fortalte om Røvere og Hexe og Blomsterne om de nydelige smaa Alfer og hvad Sommerfuglene havde fortalt dem.

De deiligste Fiske, med Skjæl som Sølv og Guld, svømmede efter Baaden, imellem gjorde de et Spring saa det sagde Pladsk igjen i Vandet, og Fuglene, røde og blaa, smaa og store, fløi i to lange Rækker bag efter, Myggene dandsede og Oldenborren sagde bum, bum; de vilde allesammen følge Hjalmar, og hver havde de en Historie at fortælle!

Det vare rigtignok en Seiltour! snart vare Skovene saa tætte og saa mørke, snart vare de som den deiligste Have med Solskin og Blomster og der laae store Slotte af Glas og af Marmor; paa Altanerne stode Prindsesser, og alle vare de smaa Piger, som Hjalmar godt kjendte, han havde leget med dem før. De rakte Haanden ud hver og holdt den yndigste Sukkergriis, som nogen Kagekone kunde sælge, og Hjalmar tog i den ene Ende af Sukkergrisen, i det han seilede forbi, og Prindsessen holdt godt fast, og saa fik hver sit Stykke, hun det mindste, Hjalmar det allerstørste! Ved hvert Slot stode smaa Prindser Skildvagt, de skuldrede med Guldsabel og lode det regne med Rosiner og Tinsoldater; det vare rigtige Prindser!

Snart seilede Hjalmar gjennem Skove, snart ligesom igjennem store Sale, eller midt igjennem en By; han kom ogsaa igjennem den hvor hans Barne pige boede, hun der havde baaret ham, da han var en ganske lille Dreng, og havde holdt saa meget af ham, og hun nikkede og vinkede og sang det nydelige lille Vers, hun selv havde digtet og sendt Hjalmar:

Jeg tænker paa Dig saa mangen Stund,

*Min egen Hjalmar, Du søde!
Jeg har jo kysset Din lille Mund,
Din Pande, de Kinder røde.
Jeg hørte Dig sige de første Ord,
Jeg maatte Dig Afsked sige.
Vor Herre velsigne Dig her paa Jord,
En Engel Du er fra hans Rige!*

Og alle Fuglene sang med, Blomsterne dandsede paa Stilken og de gamle Træer nikkede, ligesom om Ole Lukøie ogsaa fortalte dem Historier.

Onsdag.

Nei hvor Regnen skyllede ned udenfor! Hjalmar kunde høre det i Søvn! og da Ole Lukøie lukkede et Vindue op, stod Vandet ligeop til Vindueskarmen; der var en heel Sø derude, men det prægtigste Skib laae op til Huset.

»Vil Du seile med, lille Hjalmar!« sagde Ole Lukøie, »saa kan Du i Nat komme til de fremmede Lande og være her i Morgen igjen!« -

Og saa stod med eet Hjalmar i sine Søndagsklæder midt paa det prægtige Skib, og strax blev Veiret velsignet og de seilede gennem Gaderne, krydsede om Kirken og nu var Alt en stor vild Søe. De seilede saa længe, at der ingen Land var at øine mere, og de saae en Flok Storke, de kom ogsaa hjemme fra og vilde til de varme Lande; den ene Stork fløi bag ved den anden og de havde allerede fløiet saa langt, saa langt; een af dem var saa træt, at hans Vinger næsten ikke kunde bære ham længer, han var den allersidste i Rækken og snart kom han et stort Stykke bag efter, tilsidst sank han med udbredte Vinger lavere og lavere, han gjorde endnu et Par Slag med Vingerne, men det hjalp ikke; nu berørte han med sine Fødder Tougværket paa Skibet, nu gled han ned af Seilet og bums! der stod han paa Dækket.

Saa tog Matrosdrengen ham og satte ham ind i Hønsehuset, til Høns, Ænder og Kalkuner; den stakkels Stork stod ganske forknyttet midt imellem dem.

»S'ikken een!« sagde alle Hønsene.

Og den kalkunske Hane pustede sig op saa tykt den kunde og spurgte hvem han var; og Ænderne gik baglænds og puffede til hinanden: »rap Dig! rap Dig!«

Og Storken fortalte om det varme Africa, om Pyramiderne og om Strudsen, der løb som en vild Hest hen over Ørkenen, men Ænderne forstode ikke hvad han sagde, og saa puffede de til hinanden: »Skal vi være enige om, at han er dum!«

»Ja vist er han dum!« sagde den kalkunske Hane og saa pluddrede den op. Da taug Storken ganske stille og tænkte paa sit Africa.

»Det er nogle deilige tynde Been I har!« sagde Kalkunen. »Hvad koster Alen?«

»Skrat, skrat, skrat!« grinte alle Ænderne, men Storken lod, som om han slet ikke hørte det.

»I kan gjerne lee med!« sagde Kalkunen til ham, »for det var meget vittigt sagt! eller var det maaskee for lavt for ham! ak, ak! han er ikke fleersidig! lad os blive ved at være interessante for os selv!« og saa klukkede de og Ænderne snaddrede, »gik, gak! gik, gak!« det var skrækkeligt hvor morsomt de selv havde det.

Men Hjalmar gik hen til Hønsehuset, aabnede Døren, kaldte paa Storken og den hoppede ud paa Dækket til ham; nu havde den hvilet sig og det var ligesom om den nikkede til Hjalmar for at takke ham; derpaa bredte den sine Vinger ud og fløi til de varme Lande, men Hønsene klukkede, Ænderne snaddrede og den kalkunske Hane blev ganske ildrød i Hovedet.

»Imorgen skal vi koge Suppe paa jer!« sagde Hjalmar og saa vaagnede han, og laae i sin lille Seng. Det var dog en forunderlig Reise Ole Lukøie havde ladet ham gjøre den Nat!

Torsdag.

»Veed Du hvad!« sagde Ole Lukøie, »Bliv nu ikke bange! her skal Du see en lille Muus!« og saa holdt han sin Haand, med det lette, nydelige Dyr, hen imod ham. »Den er kommen for at invitere Dig til Bryllup. Her er to smaa Muus i Nat, som ville træde ind i Ægttestanden. De boe nede under Din Moders Spiiskammergulv, det skal være saadan en deilig Leilighed!«

»Men hvor kan jeg komme gennem det lille Musehul i Gulvet?« spurgte Hjalmar.

»Lad mig om det!« sagde Ole Lukøie, »jeg skal nok faae Dig lille!« og saa rørte han med sin Troldsprøite ved Hjalmar, der strax blev mindre og mindre, tilsidst var han ikke saa stor, som en Finger. »Nu kan Du laane Tinsoldatens Klæder, jeg tænker de kunne passe og det seer saa rask ud at have Uniform paa, naar man er i Selskab!«

»Ja nok!« sagde Hjalmar, og saa var han i Øieblikket klædt paa, som den nysseligste Tinsoldat.

»Vil De ikke være saa god at sætte Dem i Deres Moders Fingerbøl,« sagde den lille Muus, »saa skal jeg have den Ære at trække Dem!«

»Gud, skal Frøkenen selv have Uleilighed!« sagde Hjalmar og saa kjørte de til Muse-Bryllup.

Først kom de ind under Gulvet i en lang Gang, der slet ikke var høiere end at de netop kunde kjøre der med et Fingerbøl, og hele Gangen var illumineret med Trødske.

»Lugter her ikke deiligt!« sagde Musen, som trak ham, »den hele Gang er bleven smurt med Fleskesvær! det kan ikke være deiligere!«

Nu kom de ind i Brudesalen; her stode til Høire alle de smaae Hun-Muus og de hvidskede og tviskede, ligesom om de gjorde Nar af hinanden; til Venstre stode alle Han-Musene og strøg sig med Poten om Mundskjægget, men midt paa Gulvet saae man Brudeparret, de stode i en udhulet Osteskorpe og kyssedes saa skrækkeligt meget for Alles Øine, thi de vare jo forlovede og nu skulle de strax have Bryllup.

Der kom altid flere og flere Fremmede; den ene Muus var færdig at træde den anden ihjel og Brudeparret havde stillet sig midt i Døren, saa man hverken kunde komme ud eller ind. Hele Stuen var ligesom Gangen smurt med Fleskesvær, det var hele Beværtningen, men til Desert blev der fremviist en Ært, som en lille Muus af Familien havde bidt Brudeparrets Navn ind i, det vil sige det første Bogstrav; det var noget ganske overordentligt.

Alle Musene sagde, at det var et deiligt Bryllup og at Conversationen havde været saa god.

Og saa kjørte Hjalmar igjen hjem; han havde rigtignok været i fornemt Selskab, men han maatte ogsaa krybe ordentlig sammen, gjøre sig lille og komme i Tinsoldat-Uniform.

Fredag.

»Det er utroligt hvor mange der ere af ældre Folk, som gjerne ville have fat paa mig!« sagde Ole

Lukøie, »det er især dem, som have gjort noget ondt. 'Gode lille Ole,' sige de til mig, 'vi kunne ikke faae Øinene i og saa ligge vi hele Natten og see alle vore onde Gjerninger, der, som fæle smaa Trolde, sidde paa Sengekanten og sprøite os over med hedt Vand, vilde Du dog komme og jage dem bort, at vi kunne faae en god Søvn', og saa sukke de saa dybt: 'vi ville saamænd gjerne betale: god Nat Ole! Pengene ligger i Vinduet, men jeg gjør det ikke for Penge,'« sagde Ole Lukøie.

»Hvad skulle vi nu have for i Nat?« spurgte Hjalmar.

»Ja, jeg ved ikke om Du har Lyst igjen i Nat at komme til Bryllup, det er en anden Slags end den igaar. Din Søsters store Dukke, den der seer ud som et Mandfolk og kaldes Herman, skal giftes med Dukken Bertha, det er desuden Dukkens Geburtsdag og derfor skal der komme saa mange Presenter!«

»Ja, det kjender jeg nok,« sagde Hjalmar, »altid naar Dukkerne trænge til nye Klæder saa lader min Søster dem have Geburtsdag eller holde Bryllup! det er vist skeet hundred Gange!«

»Ja, men i Nat er Brylluppet hundred og eet og naar hundred og eet er ude, saa er Alt forbi! derfor bliver ogsaa dette saa mageløst. See en Gang!«

Og Hjalmar saae hen paa Bordet; der stod det lille Paphuus med Lys i Vinduerne, og alle Tinsoldaterne præsenterede Gevær udenfor. Brudeparret sad paa Gulvet og lænede sig op til Bordbenet, ganske tankefuldt, og det kunde det jo have Grund til. Men Ole Lukøie, iført Bedstemoders sorte Skjørt, viede dem! da Vielsen var forbi, istemte alle Møblerne i Stuen følgende skønne Sang, der var skrevet af Blyanten, den gik paa Melodie, som Tappenstregen.

Vor Sang skal komme, som en Vind
Til Brudeparret i Stuen ind;
De kneise begge, som en Pind,
De ere gjort' af Handskeskind!
:: Hurra, Hurra! for Pind og Skind!
Det synge vi høit i Veir og Vind! ::

Og nu fik de Presenter, men de havde frabetet sig alle spiselige Ting, for de havde nok af deres Kjærlighed.

»Skal vi nu ligge paa Landet, eller reise udenlands?« spurgte Brudgommen, og saa blev Svalen, som havde reist meget og den gamle Gaard-Høne, der fem Gange havde ruget Kyllinger ud, taget paa Raad; og Svalen fortalte om de deilige, varme Lande, hvor Viindruerne hang saa store og tunge, hvor Luften var saa mild, og Bjergene havde Farver, som man her slet ikke kjender dem!

»De har dog ikke vor Grønkaal!« sagde Hønen. »Jeg laae en Sommer med alle mine Kyllinger paa Landet; der var en Gruusgrav, som vi kunde gaae og skrabe i, og saa havde vi Adgang til en Have med Grønkaal! O, hvor den var grøn! jeg kan ikke tænke mig noget kjønnere.«

»Men den ene Kaalstok seer ud ligesom den anden,« sagde Svalen, »og saa er her tidt saa daarligt Veir!«

»Ja det er man vant til!« sagde Hønen.

»Men her er koldt, det fryser!«

»Det har Kaalen godt af!« sagde Hønen. »Desuden kunne vi ogsaa have det varmt! havde vi ikke for fire Aar siden en Sommer, der varede i fem Uger, her var saa hedt, man kunde ikke trække Veiret! og saa have vi ikke alle de giftige Dyr, de have ude! og vi er fri for Røvere! Det er et Skarn, som ikke finder at vort Land er det kjønneste! han fortiente rigtig ikke at være her!« og saa græd

Hønen »Jeg har ogsaa reist! jeg har kjørt i en Bøtte over tolv Mile! der er slet ingen Fornøielse ved at reise!«

»Ja Hønen er en fornuftig Kone!« sagde Dukken Bertha, »jeg holder heller ikke af at reise paa Bjerge, for det er kun op og saa er det ned! nei, vi ville flytte ud ved Gruusgraven og spadsere i Kaalhaven!«

Og derved blev det.

Løverdag.

»Faaer jeg nu Historier!« sagde den lille Hjalmar, saasnart Ole Lukøie havde faaet ham i Søvn.

»I Aften har vi ikke Tid til det,« sagde Ole og spændte sin smukkeste Paraply over ham. »See nu paa disse Chinesere!« og hele Paraplyen saae ud som en stor chinesisk Skaal med blaa Træer og spidse Broer med smaa Chinesere paa, der stode og nikkede med Hovedet. »Vi skulde have hele Verden pudset kjønt op til imorgen,« sagde Ole, »det er jo da en hellig Dag, det er Søndag. Jeg skal hen i Kirketaarnene for at see, om de smaa Kirkenisser polerer Klokkerne, at de kunne lyde smukt, jeg skal ud paa Marken, og see om Vindene blæse Støvet af Græs og Blade, og hvad der er det største Arbeide, jeg skal have alle Stjernerne ned for at polere dem af; jeg tager dem i mit Forklæde, men først maa hver nummereres og Hullerne, hvor de sidde deroppe, maa nummereres, at de kunne komme paa deres rette Pladser igjen, ellers ville de ikke sidde fast og vi faae for mange Stjernesrud, i det den ene dratter efter den anden!«

»Hør, veed De hvad Hr. Lukøie!« sagde et gammelt Portræt, som hang paa Væggen hvor Hjalmar sov, »jeg er Hjalmars Oldefader: De skal have Tak fordi De fortæller Drengen Historier, men De maa ikke forville hans Begreber. Stjernerne kunne ikke tages ned og poleres! Stjernerne ere Kloder ligesom vor Jord og det er just det gode ved dem!«

»Tak skal Du have, Du gamle Oldefader!« sagde Ole Lukøie, »Tak skal Du have! Du er jo Hovedet for Familien, Du er 'Olde'-Hovedet! men jeg er ældre, end Du! jeg er gammel Hedning, Romerne og Grækerne kaldte mig Drømmeguden! jeg er kommet i de fornemste Huse og kommer der endnu! jeg forstaaer at omgaaes baade med Smaae og Store! Nu kan Du fortælle!« - og saa gik Ole Lukøie og tog Paraplyen med.

»Nu tør man nok ikke mere sige sin Mening!« sagde det gamle Portræt.

Og saa vaagnede Hjalmar.

Søndag.

»God Aften!« sagde Ole Lukøie og Hjalmar nikkede, men sprang saa hen og vendte Oldefaderens Portræt om mod Væggen, at det ikke skulde snakke med, ligesom igaar.

»Nu skal Du fortælle mig Historier, om de fem grønne Ærter, der boede i en Ærtebælg, og om 'Hanebeen der gjorde Cuur til Hønebeen', og om Stoppenaalen, der var saa fiin paa det, at hun bildte sig ind hun var en Synaal!«

»Man kan ogsaa faae for meget af det gode!« sagde Ole Lukøie, »jeg vil helst vise Dig noget, veed Du nok! jeg vil vise Dig min Broder, han hedder ogsaa Ole Lukøie, men han kommer aldrig til nogen meer end eengang og naar han kommer, tager han dem med paa sin Hest og fortæller dem Historier; han kan kun to, een der er saa mageløs deilig, at ingen i Verden kan tænke sig den, og een der er saa fæl og gruelig - ja det er ikke til at beskrive!« og saa løftede Ole Lukøie den lille Hjalmar op i Vinduet og sagde, »der skal Du see min Broder, den anden Ole Lukøie! de

kalde ham ogsaa Døden! seer Du, han seer slet ikke slem ud, som i Billedebøgerne, hvor han er Been og Knokler! nei, det er Sølvbroderi han har paa Kjolen: det er den deiligste Husar-Uniform! en Kappe af sort Fløiel flyver bag ud over Hesten! see hvor han rider i Gallop.«

Og Hjalmar saae, hvordan den Ole Lukøie reed afsted og tog baade unge og gamle Folk op paa Hesten, nogle satte han for paa og andre satte han bag paa, men altid spurgte han først, »hvorledes staaer det med Characterbogen?« - »Godt!« sagde de Allesammen; »ja lad mig selv see!« sagde han, og saa maatte de vise ham Bogen; og alle de som havde »Meget godt« og »Udmærket godt« kom for paa Hesten og fik den deilige Historie at høre, men de som havde »Temmeligt godt« og »Maadeligt« de maatte bag paa, og fik den fæle Historie; de rystede og græd, de vilde springe af Hesten, men kunde det slet ikke, thi de var lige strax voxet fast til den.

»Men Døden er jo den deiligste Ole Lukøie!« sagde Hjalmar, »ham er jeg ikke bange for!«

»Det skal Du heller ikke!« sagde Ole Lukøie, »see bare til at Du har en god Characterbog!«

»Ja det er lærerigt!« mumlede Oldefaderens Portræt, »det hjælper dog, man siger sin Mening!« og saa var han fornøiet.

See, det er Historien om Ole Lukøie! nu kan han selv i Aften fortælle Dig noget mere!